

IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO VEIKLOS SRITYJE
„VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ INICIJAVIMAS, ORGANIZAVIMAS, VYKDYMAS IR KONTROLĖ
PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE“

2015-10-28

Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 2, 3 dalimis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtintos Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos 7 punktu, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, Pakruojo rajono savivaldybės administracija sudarė darbo grupę 2015 metų korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti.

2015 metais korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas šioje veiklos srityje – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje*.

Analizuotas laikotarpis – nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę vertinti duomenys nuo 2014 m. III ketvirčio pradžios iki 2015 m. II ketvirčio pabaigos.

Atlikta teisės aktų analizė atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies nustatytus kriterijus. Vertinant veiklos sritį naudojamas įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimynas.

1. Kriterijus – „Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika“.

Per analizuojamąjį laikotarpį Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje nebuvo užfiksuota Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, taip pat kitokių tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejų.

Veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas, ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptariamo kriterijaus.

2. Kriterijus – „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“.

Pakruojo rajono savivaldybės administracija inicijuodama, organizuodama, vykdydama ir kontroliuodama viešuosius pirkimus vadovaujasi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. AV-1140 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Pakruojo rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėmis, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. 635 „Dėl viešųjų pirkimų komisijų, sudarytų Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento patvirtinimo“ patvirtintomis Viešųjų pirkimų komisijų, sudarytų Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamentu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. birželio 17 d. „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintomis Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašu.

Viešųjų pirkimų tikslas – vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą

įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Pakruojo rajono savivaldybės administracija viešuosius pirkimus vykdo pati, nėra įgaliojusi pirkimą atlikti tretiesiems asmenims.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas) 4 straipsnio 1 dalies 1 punktą nustato, kad perkančioji organizacija yra valstybės ar savivaldybės valdymo institucija. Analizuojamu atveju perkančioji organizacija – Pakruojo rajono savivaldybės administracija.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 16 straipsnio 1 dalis nustato, kad „Perkančioji organizacija pirkimui (pirkimams) organizuoti ir atlikti privalo (supaprastintiems pirkimams – gali) sudaryti Viešojo pirkimo komisiją (toliau – Komisija), nustatyti jai užduotis ir suteikti visus įgaliojimus toms užduotims vykdyti. Jeigu perkančioji organizacija pirkimams organizuoti ir jiems atlikti įgalioja kitą perkančiąją organizaciją, šiuos veiksmus atlieka įgaliotoji organizacija. Komisija dirba pagal ją sudariusios organizacijos patvirtintą darbo reglamentą, yra jai atskaitinga ir vykdo tik raštiškas jos užduotis ir įpareigojimus. Už Komisijos veiksmus atsako ją sudariusi organizacija. Minėto straipsnio 2 dalis nustato „Komisija sudaroma perkančiosios organizacijos arba jos įgaliotosios organizacijos vadovo įsakymu (potvarkiu) iš ne mažiau kaip 3 fizinių asmenų. Šie asmenys gali būti ir ne Komisiją sudarančios organizacijos darbuotojai. Komisijos pirmininku skiriamas Komisiją sudariusios organizacijos vadovas arba jo įgaliotas šios organizacijos ar bendru pavaldumu susijusios organizacijos darbuotojas. Skiriant Komisijos pirmininką ir narius, turi būti atsižvelgiama į jų ekonomines, technines, teises žinias ir šio įstatymo bei kitų pirkimus reglamentuojančių teisės aktų išmanymą. Komisijos pirmininku ir nariais gali būti tik nepriekaištingos reputacijos asmenys. Komisiją sudaranti organizacija turi teisę kviestis ekspertus – dalyko žinovus konsultuoti klausimu, kuriam reikia specialių žinių, ar jį įvertinti. Komisijos posėdžiai ir priimami sprendimai yra teisėti, kai posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė visų Komisijos narių“.

Taisyklių 12 punktą nustato, kad „vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 16 straipsniu supaprastintus pirkimus vykdo perkančiosios organizacijos vadovo įsakymu sudaryta komisija. Mažos vertės pirkimus vykdo komisija arba pirkimų organizatorius. Komisiją turi sudaryti ne mažiau kaip 3 fiziniai asmenys“.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnis nustato, kad „Perkančioji organizacija sudaryti pirkimo sutartį siūlo tam dalyviui, kurio pasiūlymas pripažintas laimėjusiu. Dalyvis sudaryti pirkimo sutarties kviečiamas raštu (išskyrus šio įstatymo nustatytus atvejus, kai pirkimo sutartis sudaroma žodžiu) ir jam nurodomas laikas, iki kada jis turi pasirašyti pirkimo sutartį“.

Taisyklių 75 punktą nustato, kad „komisija ar pirkimo organizatorius, įvykdęs pirkimo procedūras, parengia pirkimo sutarties projektą, jeigu jis nebuvo parengtas kaip pirkimo dokumentų sudėtinė dalis, suderina su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Teisės skyriumi ir organizuoja pirkimo sutarties pasirašymą“. 76 punktą nustato, kad „Perkančioji organizacija sudaryti sutartį siūlo tam dalyviui, kurio pasiūlymas pripažintas laimėjusiu <...>“.

Tvarkos aprašo 55.2 punktą nustato, kad „<...> du Pirkimo sutarties egzempliorius <...> pateikia Perkančiosios organizacijos direktoriui arba jo įgaliotam asmeniui pasirašyti“.

Atsižvelgiant į tai, kad Tvarkos aprašo 4.9 punkte nurodyta, kad „pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą vykdo Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas (Pakruojo rajono savivaldybės administracijos 2015 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. PA-68 patvirtintas Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjo pareigybės aprašymas) ar jį pavaduojantis asmuo – prevencinę pirkimų kontrolę atliekantis asmuo“, nustatyta, kad nėra Tvarkos apraše apibrėžta, kad Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas, atliekantis Pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, negali būti pirkimo organizatoriumi. Tas patas asmuo gali atlikti visą pirkimo procedūrą, t. y. nuo pirkimo inicijavimo iki sutarties projekto rengimo ir viso proceso kontrolės.

Vertinant prevencinę kontrolę atliekančio asmens funkcijas, nustatyta, kad nėra reglamentuota, kokių veiksmų privalo imtis prevencinę kontrolę atliekantis asmuo nustačius pažeidimus, nėra apibrėžti nuolatos atliekamos prevencinės kontrolės terminai. Tvarkos aprašo 14.5 punktas nustato, kad prevencinę kontrolę atliekantis asmuo „atsižvelgdamas į rizikos veiksnių ir Perkančiosios organizacijos vykdomų Pirkimų rezultatus, gali prevenciniam patikrinimui pasirinkti rizikingiausias Pirkimus arba atskirus jų etapus prieš tai informavęs Komisiją arba Pirkimo organizatorių“. Minėtas punktas neįpareigoja prevencinę kontrolę atliekančio asmens atlikti minėtame punkte nustatytų veiksmų (gali ir nepasirinkti patikrinimui rizikingiausių pirkimų).

Tvarkos aprašo 57 punktas nustato, kad „Perkančiosios organizacijos ir tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymąsi, taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties Pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniams ir kitiems reikalavimams stebėseną atlieka Pirkimo iniciatorius. Nėra nustatyta, kad pirkimo iniciatorius, būdamas pirkimo organizatoriumi, negali vykdyti viešojo pirkimo. Tokiu atveju pirkimo iniciatoriui suteikiama teisė ne tik pateikti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų poreikį konkrečiam pirkimui, organizuoti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, sutarties projekto rengimą, bet ir vykdyti tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymąsi, taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties Pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniams ir kitiems reikalavimams stebėseną.

Pažymėtina, kad nėra galimybės nustatyti, ar atliekama viešųjų pirkimų prevencinė kontrolė yra pakankamai veiksminga, nes nėra pateikti prevencinę kontrolę atliekančio asmens prevencinės patikros rezultatai. Prevencinę kontrolę atliekantis asmuo Pirkimų rizikingumą atlieka nuolat (Tvarkos aprašo 76 punktas). Įvertinęs riziką, Prevencinę kontrolę atliekantis asmuo prevenciniam patikrinimui gali pasirinkti tiek visą Pirkimą, tiek atskirus jo etapus (Tvarkos aprašo 78 punktas). Nėra nustatyta nuolat atliekamos analizės išvadų įforminimo (pateikimo) tvarka (išvadų įforminimo būdas).

Tvarkos aprašo 8 punktas nustato, kad „perkančiosios organizacijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris yra atsakingas už Pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą, t. y. už Pirkimų organizavimo tvarkos nuo Pirkimų organizavimo iki Pirkimų sutarties sudarymo Perkančiojoje organizacijoje, Perkančiosios organizacijos vidaus dokumentų, susijusių su Pirkimais, perengimą, derinimą ir paskelbimą, taip pat kitų Perkančiosios organizacijos dokumentų, privalomų skelbti Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka, paskelbimo priežiūrą.

Pakruojo rajono savivaldybės administracija savarankiškai priima svarbiausius sprendimus inicijuodama, organizuodama, vykdydama ir kontroliuodama viešuosius pirkimus, išskyrus atvejus, kuomet reikalinga kreiptis į Viešųjų pirkimų tarnybą dėl sutikimo: nutraukti pirkimo procedūras (Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas nereikalingas nutraukiant neskelbiamų derybų būdu atliekamo pirkimo ir šio įstatymo IV skyriuje reglamentuojamo pirkimo procedūras); keisti pirkimo sutarties sąlygas ((Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo nereikalaujama, kai atlikus supaprastintą pirkimą sudarytos sutarties vertė yra mažesnė kaip 3 000 eurų (be pridėtinės vertės mokesčio) arba kai pirkimo sutartis sudaryta atlikus mažos vertės pirkimą). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad analizuojama veiklos sritis sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka aptariamą kriterijų „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą analizuojamoje srityje laikytina, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

3. Kriterijus – „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“.

Viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo, vykdymo ir kontrolės funkcijas įgyvendina Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris. Minėtas poskyris savo veikloje vadovaujasi Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T-374 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės

administracijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Pakruojo rajono savivaldybės administracijos veiklos nuostatais, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. PA-94 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus nuostatais.

Pakruojo rajono savivaldybės administracijos 2015 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. PA-68 patvirtintas Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjo pareigybės aprašymas. Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. PA-5 patvirtintas Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vyresniojo specialisto pareigybės aprašymas. Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. AP-109 patvirtintas Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vyriausiojo specialisto pareigybės aprašymas. Su pareigybės aprašymais valstybės tarnautojai supažindinti pasirašytinai.

Atkreiptinas dėmesys, kad, kaip ir nurodyta aptariant antrą kriterijų „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“, nėra nustatyta, kad Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas, atliekantis Pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, negali būti pirkimo organizatoriumi; taip pat pažymėtina, kad tas pats Pakruojo rajono savivaldybės administracijos skyrius atlieka visas su viešojo pirkimo procedūromis susijusias funkcijas, kurios nėra išskirtos subjektų, inicijuojančių, organizuojančių ir vykdančių viešuosius pirkimus, nuo viešųjų pirkimų kontrolę atliekančių subjektų funkcijos; nėra nustatyta, kad pirkimo iniciatorius, būdamas pirkimo organizatoriumi, negali vykdyti viešojo pirkimo. Tokiu atveju pirkimo iniciatoriui suteikiama teisė ne tik pateikti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų poreikį konkrečiam pirkimui, organizuoti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, bet ir vykdyti tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymąsi, taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties Pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad viešųjų pirkimų komisijos nariai nėra supažindinti pasirašytinai su Darbo reglamentu. Dokumentų ir procesų valdymo sistemoje „Avily“ taip pat nėra nurodyta, kad patvirtinant minėtą Darbo reglamentą būtų supažindinti valstybės tarnautojai (darbuotojai, komisijos nariai). Su Tvarkos aprašu viešųjų pirkimų komisijos nariai pasirašytinai taip pat nėra supažindinti. Dokumentų ir procesų valdymo programoje „Avily“ nėra nurodyta, kad patvirtinant minėtą Tvarkos aprašą būtų supažindinti valstybės tarnautojai (darbuotojai, komisijos nariai). Su tvarkos aprašu elektroniniu paštu supažindinti Pakruojo rajono savivaldybės administracijos seniūnijų seniūnai ir skyrių vedėjai.

Pažymėtina, kad nėra nustatyta individuali atsakomybė už priimtus sprendimus vykdant viešuosius pirkimus. Darbo reglamento 8 punkte nustatyta, kad „Komisija yra atskaitinga Perkančiosios organizacijos direktoriui“. Tvarkos aprašo 12 punktą nustato, kad „<...> Už komisijos veiksmus yra atsakingas Perkančiosios organizacijos direktorius“. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1S-135 „Dėl Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomosios priemonės patvirtinimo“ patvirtintų Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomosios priemonės 3 punktą nustato, kad „Viešųjų pirkimų specialistas asmeniškai atsako už savo priimtus sprendimus, o prireikus juos pagrindžia ir paaiškina <...>“. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 16 straipsnio 6 dalis nustato, kad „Komisijos narys ir ekspertas už savo veiką atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus“.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 21¹ straipsnis nustato, kad „Viešųjų pirkimų kontrolę atlieka Viešųjų pirkimų tarnyba ir įgaliotos valstybės institucijos, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu įgalioti Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinę paramą administruojantys viešieji juridiniai asmenys pagal savo kompetenciją. Viešųjų pirkimų tarnyba nedelsdama turi pranešti perkančiosios organizacijos vadovui apie administracinės nuobaudos paskyrimą. Viešuosius pirkimus kontroliuojančios institucijos turi teisę stebėti visas pirkimų procedūras, prireikus filmuoti Komisijos posėdžius ir kitas pirkimo procedūras. Perkančiosios organizacijos vadovai ar jų įgalioti asmenys, Komisijos nariai, ekspertai, perkančiųjų organizacijų

valstybės tarnautojai ar darbuotojai, pažeidę šį įstatymą, atsako įstatymų nustatyta tvarka.“ Atsižvelgiant į minėto įstatymo nuostatą ir siekiant nustatyti individualią viešųjų pirkimo komisijos narių atsakomybę reikalinga minėto įstatymo nuostatas suderinti su parengtais Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktais. Viešojo pirkimo komisijos nario atsakomybė nustatyta Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 171³ straipsnyje.

Komisijos nariai ir perkančiosios organizacijos pakviesti ekspertai privalo susipažinti su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone (Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymas Nr. 1S-135). Mokomosios priemonės paskirtis – apibrėžti viešųjų pirkimų specialistų profesinės etikos ir elgesio principus pirkimuose, skatinti jų taikymą profesinėje veikloje, užkirsti kelią neetiškam elgesiui bei padėti priimti sprendimus, profesinėje veikloje susidūrus su skirtingomis vertybėmis ir interesais. Nėra nustatytos tvarkos dėl minėtos mokomosios priemonės nuostatų įgyvendinimo, neapibrėžta jo laikymosi kontrolė, susipažinimo tvarka. Darbo reglamento 7 punktą nustato tik tai, kad „Komisijos nariai ir Perkančiosios organizacijos pakviesti ekspertai privalo susipažinti su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės <...> direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1S-135“. Viešųjų pirkimų tarnyba, vykdydama Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009-2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių planą, fiksuoja duomenis apie perkančiąsias organizacijas, kurių darbuotojai susipažino su minėta mokomąja priemone. Nagrinėjamu laikotarpiu nebuvo užregistruotas nei vienas darbuotojas, kuris būtų susipažinęs su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone. Atsižvelgiant į tai, nustatyta, kad Darbo reglamento 7 punktą nėra įgyvendinamas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad nėra išskirtos subjektų, inicijuojančių, organizuojančių ir vykdančių viešuosius pirkimus, funkcijos nuo viešųjų pirkimų kontrolę atliekančių subjektų funkcijų bei nėra nustatyta, kad pirkimo iniciatorius, būdamas pirkimo organizatoriumi, negali vykdyti viešojo pirkimo, darytina išvada, kad veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka aptariamą kriterijų „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą analizuojamoje srityje laikytina, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

4. Kriterijus – „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“.

Analizuojama veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – nėra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. Pažymėtina, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracija vykdo minėtą funkciją.

Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, darytina išvada, kad veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptariamo kriterijaus „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“.

5. Kriterijus – „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatimo 16 straipsnio 1 dalis nustato, kad „Perkančioji organizacija pirkimui (pirkimams) organizuoti ir atlikti privalo (supaprastintiems pirkimams – gali) sudaryti Viešojo pirkimo komisiją, nustatyti jai užduotis ir suteikti visus įgaliojimus toms užduotims vykdyti.“

Viešojo pirkimo komisija sudaroma perkančiosios organizacijos (Pakruojo rajono savivaldybės administracijos) direktorius įsakymu. Darbo reglamento 21 punktą nustato, kad „komisija priima sprendimus posėdyje paprasta balsų dauguma, atviru vardiniu balsavimu <...>“.

Taisyklių 17 punktą nustato, kad „komisija dirba pagal perkančiosios organizacijos vadovo patvirtintą komisijos darbo reglamentą, perkančiosios organizacijos vadovo įsakymu nustatytas užduotis ir suteiktus įgaliojimus, reikalingus visoms užduotims įvykdyti. Komisija sprendimus priima savarankiškai <...>“. 75 punktą nustato, kad „Komisija ar pirkimo organizatorius, įvykdęs pirkimo procedūras, parengia pirkimo sutarties projektą, jeigu jis nebuvo parengtas kaip pirkimo dokumentų sudėtinė dalis, suderina su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Teisės skyriumi ir organizuoja pirkimo sutarties pasirašymą“.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio 1 dalis nustato, kad „perkančioji organizacija sudaryti pirkimo sutartį siūlo tam dalyviui, kurio pasiūlymas pripažintas laimėjusiu. Dalyvis sudaryti pirkimo sutarties kviečiamas raštu (išskyrus šio įstatymo nustatytus atvejus, kai pirkimo sutartis sudaroma žodžiu) ir jam nurodomas laikas, iki kada jis turi pasirašyti pirkimo sutartį“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į tai, kad darytina išvada, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracija priima svarbiausius sprendimus inicijuojant, organizuojant, vykdant viešuosius pirkimus, nustatyta, kad veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka aptariamą kriterijų „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą analizuojamoje srityje laikytina, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

6. Kriterijus – „Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“.

Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslaptį įstatymas nustato, kad „Valstybės paslaptis – šio įstatymo nustatyta tvarka įslaptinta politinė, karinė, žvalgybos, teisėsaugos, mokslo, technikos ir kita informacija, kurios praradimas arba neteisėtas atskleidimas gali sukelti grėsmę Lietuvos Respublikos suverenitetui, teritorijos vientisumui, gynybinei galiai, padaryti žalos valstybės interesams, sukelti pavojų žmogaus gyvybei. Valstybės paslaptį kategorijų sąrašą nustato šis įstatymas“. „Tarnybos paslaptis – šio įstatymo nustatyta tvarka įslaptinta politinė, karinė, žvalgybos, ekonominė, teisėsaugos, švietimo, mokslo, technikos ir kita informacija, kurios praradimas arba neteisėtas atskleidimas gali pakenkti valstybės ar jos institucijų interesams arba sudaryti prielaidas neteisėtam valstybės paslaptį sudarančios informacijos atskleidimui, sukelti pavojų žmogaus sveikatai. Tarnybos paslaptį kategorijų sąrašą nustato šis įstatymas“.

Organizavimo ir kontrolės procedūros dėl priėmimo į valstybės tarnautojo pareigas bei priėmimo į pareigas pagal darbo sutartį nėra susijusios su naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančia informacija.

Veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptiamo kriterijaus „Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“.

7. Kriterijus – „Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“.

Veiklos srityje – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – anksčiau nebuvo atlikta korupcijos rizikos analizė, veiklos trūkumai nebuvo nustatinėjami.

Veiklos srityje – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – neatitinka aptiamo kriterijaus „Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“.

Išvados ir siūlymai

1. Veiklos sritis – *viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje* – atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 2, 3 ir 5 punktuose nustatytus kriterijus: „Pagrindinės

funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“, „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“, „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Darytina išvada, kad yra aplinkybių, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai.

2. Viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė yra reglamentuojamas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. AV-1140 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis Pakruojo rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėmis, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. AV-635 „Dėl viešųjų pirkimų komisijų, sudarytų Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamento patvirtinimo“ patvirtintomis Viešųjų pirkimų komisijų, sudarytų Pakruojo rajono savivaldybės administracijos atliekamiems viešiesiems pirkimams vykdyti, darbo reglamentu, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. 492 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Pakruojo rajono savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašu.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Tvarkos aprašo 4.9 punkte nurodyta, kad pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą vykdo Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas ar jį pavaduojantis asmuo – prevencinę pirkimų kontrolę atliekantis asmuo, ir į tai, kad 8 punktas nurodo, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Strateginės plėtros ir statybos skyriaus Statybos ir viešųjų pirkimų poskyris yra atsakingas už pirkimų organizavimą ir organizavimo priežiūrą, ir siekiant išvengti neskaidrios veiklos organizuojant viešuosius pirkimus Pakruojo rajono savivaldybės administracijoje, piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi, siūloma taisyti Tvarkos aprašą nurodant jame, kad „Statybos ir viešųjų pirkimų poskyrio vedėjas, atliekantis Pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, negali būti pirkimo organizatoriumi, t. y. vykdyti organizavimo ir kontrolės funkcijų.“

4. Atsižvelgiant į tai, kad nėra :

- reglamentuota, kokių veiksmų privalo imtis prevencinę kontrolę atliekantis asmuo nustačius pažeidimus;
- įpareigojimo prevencinę kontrolę atliekančiam asmeniui atlikti Tvarkos aprašo 14.5 punkte nustatytų veiksmų, t. y. gali ir nepasirinkti patikrinimui rizikingiausių pirkimų. (Tvarkos aprašo 14.5 punktas nustato, kad prevencinę kontrolę atliekantis asmuo, „atsižvelgdamas į rizikos veiksnių ir Perkančiosios organizacijos vykdomų Pirkimų rezultatus, gali prevenciniam patikrinimui pasirinkti rizikingiausius Pirkimus arba atskirus jų etapus prieš tai informavęs Komisiją arba Pirkimo organizatorių“);
- apibrėžta atliekamos analizės išvadų įforminimo (pateikimo) tvarka, būdas (forma), siūloma peržiūrėti Tvarkos aprašo nuostatas ir atlikti reikiamus nuostatų patikslinimus, papildymus.

5. Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktuose, kurie reglamentuoja viešųjų pirkimų organizavimo tvarką, nėra nustatyta, kad pirkimo iniciatorius, būdamas pirkimo organizatoriumi, negali vykdyti viešojo pirkimo. Tokiu atveju pirkimo iniciatoriui suteikiama teisė ne tik pateikti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų poreikį konkrečiam pirkimui, organizuoti reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų pirkimą, sutarties projekto rengimą, bet ir vykdyti tiekėjo įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymąsi, taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties Pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną. Atsižvelgiant į tai siūloma peržiūrėti Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktus ir atskirti minėtas funkcijas.

6. Atsižvelgiant į tai, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos darbuotojai, kurie yra viešojo pirkimo komisijos nariai, nėra pasirašytinai supažindinti su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktais, kurie reglamentuoja viešųjų pirkimų inicijavimą, organizavimą, vykdymą ir kontrolę, siūloma tai atlikti.

7. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 16 straipsnio 6 dalis nustato, kad „Komisijos narys ir ekspertas už savo veiką atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus“ ir į tai, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktuose, kurie reglamentuoja viešųjų pirkimų inicijavimą, organizavimą, vykdymą ir kontrolę, nėra nustatyta individuali atsakomybė už priimtus sprendimus vykdant viešuosius pirkimus, siūloma suderinti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas dėl komisijos narių atsakomybės su Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teisės aktais, reglamentuojančiais minėtą atsakomybę.

8. Darbo reglamento 7 punktas nustato, kad „Komisijos nariai ir Perkančiosios organizacijos pakviesti ekspertai privalo susipažinti su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės <...> direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1S-135“. Nėra nustatyta, koku būdu komisijos nariai ir perkančiosios organizacijos pakviesti ekspertai privalo susipažinti su minėta mokomąja priemone. Siūloma įgyvendinti Darbo reglamento 7 punktą ir pasirašytinai supažindinti komisijos narius ir perkančiosios organizacijos pakviestus ekspertus su Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone.

Meras

Saulius Gegieckas